

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Nog veel onzekerheden over het recht om te worden vergeten

Zwenne, G.J.

Citation

Zwenne, G. J. (2012). Nog veel onzekerheden over het recht om te worden vergeten. *Tijdschrift Voor Internetrecht*, (3), 68-76. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/20009>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/20009>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Nog veel onzekerheden over het recht om te worden vergeten

Gerrit-Jan Zwenne*

Op 25 januari 2012 publiceerde de Europese Commissie haar voorstel voor een algemene verordening gegevensbescherming. Deze verordening moet op termijn de privacyrichtlijn 95/46/EG en de Wet bescherming persoonsgegevens gaan vervangen. Voor het instrument van de verordening is gekozen omdat de Commissie veronderstelt dat daarmee de fragmentatie van privacynormen in verschillende lidstaten kan worden verminderd. Een van de meest in het oog springende onderdelen van de voorgestelde verordening betreft het recht om te worden vergeten. In deze bijdrage een bespreking van wat dit vergeetrecht omvat.

1. Inleiding

Het vergeetrecht betreft niet een recht op grond waarvan van iemand kan worden verlangd dat hij of zij iets vergeet. Het gaat om een recht om te verlangen dat persoonsgegevens worden verwijderd en dat verdere verspreiding achterwege blijft. Iedereen over wie persoonsgegevens worden verwerkt, ongeacht nationaliteit of woonplaats, kan er aanspraak op maken. En iedereen die verantwoordelijk is voor de verwerking van die gegevens in Europa, en mogelijk ook daarbuiten,¹ kan ermee te maken krijgen. Het niet eerbiedigen van het recht kan serieuze gevolgen hebben. De voorgestelde verordening voorziet in boetes van maximaal een half miljoen euro of maximaal een procent van de wereldwijde omzet.²

Met het recht beoogt de Commissie de positie van betrokkenen, en dan vooral die van internetgebruikers, te versterken.³ Tegelijkertijd lijkt ze de betekenis ervan enigszins te bagatelliseren door te benadrukken dat het slechts gaat om een uitbreiding van reeds bestaande verwijder- en verbeterrechten.⁴ Deze 'downplay' is wellicht een reactie op de heftige, soms haast emotionele kritiek waarmee het voorstel is ontvangen. Zo zijn er in de verschillende commentaren op het voorgestelde vergeetrecht veel twijfels over de uitvoerbaarheid van het recht en grote zorgen over de kosten die de naleving ervan met zich gaat brengen.⁵ Van meer principiële aard zijn de zorgen over de aantasting van de informatievrijheid, vooral op internet. In verschillende, veelal nog verkennende besprekingen van het vergeetrecht wordt het in verband gebracht met aantasting van de openheid van internet en met censuur.⁶ Een auteur, wellicht niet toevallig uit de VS, typeert het vergeetrecht als

'the biggest threat to free speech on the Internet in the coming decade'.⁷

In deze bijdrage breng ik in kaart welke aanspraken internetgebruikers aan het voorgestelde recht kunnen ontleen en welke verplichtingen het met zich brengt voor degenen die verantwoordelijk zijn voor de verwerking van de persoonsgegevens van deze internetgebruikers. Ik doe dit aan de hand van de desbetreffende bepaling, dat is art. 17 van de

* Gerrit-Jan Zwenne is, behalve redacteur van dit tijdschrift, hoogleraar Recht en de informatiemaatschappij aan de Universiteit Leiden en advocaat te Den Haag. Hij dankt Jos Webbink voor zijn waardevolle opmerkingen op eerdere versies van deze bijdrage.

1. O.g.v. art. 3, tweede lid, van de voorgestelde verordening is deze ook van toepassing op verantwoordelijken buiten de EU, wanneer de gegevensverwerking betrekking heeft op (a) het aanbieden van goederen of diensten aan deze betrokkenen in de unie, of (b) het observeren van hun gedrag. Veel internetaanbieders buiten de EU zullen daarom onder de werking ervan komen te vallen.
2. Art. 79, vijfde lid, onder c, van de voorgestelde verordening.
3. Zie overw. 9 van de voorgestelde verordening en par. 1.5.4 van de toelichting daarbij (Engelstalige versie). Zie ook de Mededeling van de Commissie, 'Een integrale aanpak van de bescherming van persoonsgegevens in de Europese Unie', COM(2010) 609 def, Brussel 4.11.2010, http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/0006/com_2010_609_nl.pdf.
4. Vgl. bijv. overw. 53 van de voorgestelde verordening en par. 3.4.3.3 van de toelichting daarbij (Engelstalige versie), alsmede de toespraak van eurocommissaris Reding 'The EU Data Protection Reform 2012: Making Europe the Standard Setter for Modern Data Protection Rules in the Digital Age', Munich, 22 January 2012, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/12/26&format=PDF>.
5. Zie bijv. E. Thole, 'Digitale jeugdzonden; wie wil daar niet vanaf?', *Privacy & Compliance*, 2012/1, p. 5-6; C. Prins, 'Een recht op vergeten. Vergeet het maar?', *Ars Aequi*, November 2011, p. 774-775; ICO, 'Initial analysis of the European Commission's proposals for a revised data protection legislative framework', 27 February 2012, p. 13-14; The Register, 'Reding's 'right to be forgotten' bill polarises Euro biz world', 25 January 2012, www.theregister.co.uk.
6. J. Hoboken, '9 Reasons Why a 'Right to be Forgotten' is Really Wrong', 8 December 2011, www.jorisvanhoboken.nl; P. Fleischer, 'Foggy thinking about the Right to Oblivion', 9 March 2011, peterfleischer.blogspot.com.
7. J. Rosen, 'The Right to be Forgotten', *Stan. L. Rev. Online* 88, 13 February 2012, p. 88.

voorgestelde verordening, en zal daarbij telkens voorbeelden noemen ontleend aan wat er op internet gebeurt. Een opmerking vooraf. Anders dan bij nationale wetgeving, waarbij de parlementaire stukken in de regel uitgebreid en gedetailleerd ingaan op de voorgestelde bepalingen, moeten we het bij verordeningen doen met een enkele opmerking in de toelichting en een paar overwegingen in de preambule. Mijn analyse van het vergeetrecht, en die van anderen, is daardoor soms nog wat speculatief. Enigszins hinderlijk is dat de Nederlandse versie van de voorgestelde verordening op enkele niet onbelangrijke plaatsen afwijkt van de Engelse versie — waar nodig zal ik daar in de tekst en voetnoten van deze bijdrage op wijzen.⁸

2. Aanspraken en verplichtingen op grond van het vergeetrecht

Het recht om te worden vergeten is geregeld in art. 17 van de voorgestelde verordening. Op grond daarvan heeft degene over wie gegevens worden verwerkt ('de betrokkene') aanspraken ten opzichte van degene die verantwoordelijk is voor die verwerking ('de verantwoordelijke').

In het eerste lid van het artikel is voorzien in een recht op grond waarvan de betrokkene kan verlangen dat de verantwoordelijke ervoor zorgdraagt dat de hem betreffende persoonsgegevens worden gewist of verwijderd en dat verdere verspreiding ervan achterwege blijft. Het gaat dan in elk geval om de gegevens waarover de verantwoordelijke zelf beschikt. In zoverre biedt deze bepaling ten opzichte van de huidige wetgeving niet heel veel nieuws.⁹ Echter, de wijze waarop de bepaling is geredigeerd, en dan vooral het gebruik van de lijdende vorm daarin, lijkt niet uit te sluiten dat de verantwoordelijke ook moet zorgdragen voor de verwijdering van gegevens die zich bij derden bevinden. Er wordt immers van de verantwoordelijke verlangd dat hij ervoor zorgt

'dat de [...] gegevens worden gewist en de verdere verspreiding van dergelijke gegevens achterwege blijft'.

De toelichting en overwegingen bij de verordening bieden evenwel geen steun voor zo een verstrekkende interpretatie.¹⁰ Om deze reden, en ook omdat in het tweede lid van het artikel uitdrukkelijk is voorzien in een regeling voor door derden verwerkte persoonsgegevens, ligt deze interpretatie wat mij betreft niet in de rede.¹⁰

Verder heeft het vergeetrecht betrekking op de beschikbaarheid van persoonsgegevens bij, en verwerking ervan, door anderen dan degene aan wie het verwijderverzoek is gedaan. In het tweede lid van het artikel staat dat de betrokkene kan verlangen dat een verwijderingverzoek wordt 'doorgezet' naar derden en dat deze derden vervolgens zelf ook de gegevens moeten verwijderen. Van dit aspect is in de huidige wetgeving niet veel te vinden. En dit is dan ook waar het recht om te worden vergeten vernieuwend is, althans waar het iets nieuws brengt. In zoverre wordt de positie van de betrokkenen inderdaad versterkt, zoals de Commissie beoogt.

In de volgende twee subparagrafen bespreek ik de in het eerste en tweede lid van het artikel vastgelegde deelaspecten van het recht in meer detail.

2.1 Verwijderen van gegevens enz. (art. 17, eerste lid, aanhef)

...betrokkene heeft er recht op dat de verantwoordelijke ervoor zorgt dat hem betreffende gegevens worden gewist en de verdere verspreiding van dergelijke gegevens achterwege blijft, met name waar het gaat om persoonsgegevens die door de betrokkene als kind beschikbaar zijn gesteld...¹²

In het eerste lid van art. 17 wordt een verwijderingsrecht geïntroduceerd. De betrokkene kan van de verantwoordelijke verlangen dat ze ervoor zorgdragen dat hem betreffende persoonsgegevens worden gewist of verwijderd, en dat de verdere verspreiding daarvan achterwege blijft. Een dergelijk recht is, ik merkte dat zo-even al op, niet nieuw en kan uit verschillende bepalingen in de thans geldende wetgeving worden afgeleid.¹³ Daarnaast kan verwijdering van de gegevens, en het achterwege blijven van de verdere verspreiding ervan, waarschijnlijk ook worden afgedwongen door een beroep op het bezwaar- of verzetsrecht. Ook dit is al in de huidige wetgeving opgenomen en keert in de voorgestelde verordening terug.¹⁴

Iemand met een profiel op een sociaal netwerk kan derhalve aan de aanbieder daarvan het verzoek doen om zijn persoonsgegevens te verwijderen en deze niet verder te verspreiden. En dat sociale netwerk moet dan in beginsel aan dat verzoek voldoen, als is voldaan aan de overige bepalingen van het artikel (daarover straks meer).

Ik merkte zo-even al op dat het niet in de rede ligt om ervan uit te gaan dat de bepaling van het eerste lid zich uitstrekt tot gegevens waarover de verantwoordelijke zelf niet meer beschikt, ook al lijkt de redactie van deze bepaling een dergelijke verstrekkende interpretatie niet uit te sluiten. Als wordt aangenomen dat de verantwoordelijke ook zou moeten zorgdragen voor verwijdering van de gegevens bij derden, kan dat voor wat betreft de andere gebruikers van het sociale netwerk, en ook wat betreft de adverteerders aan wie het sociale netwerk de gegevens heeft verstrekt, waarschijnlijk wel worden geregeld in de gebruiksovereenkomsten met

8. Dit is van belang waar het gaat om de nummering van de overwegingen. In de Engelstalige versie zijn de voor het onderwerp van deze bijdrage relevante overwegingen opgenomen in overw. 53 en 53; in de Nederlandstalige versie gaat het om overw. 52 en 54. Zie ook voetnoot 24 van deze bijdrage, waarin het gaat om een niet onbelangrijke komma die ontbreekt in de Nederlandstalige versie van art. 17, eerste lid, onder b, van de voorgestelde verordening.
9. Vgl. resp. art. 12, onder b, van Richtlijn 95/46/EG en art. 36 Wbp.
10. Zie par. 3.4.33 van de toelichting en resp. overw. 53 en 54 bij de voorgestelde verordening (Engelstalige versie).
11. Ook de zgn. Art. 29 Working Party lijkt tot die conclusie te komen, maak ik op uit zijn Opinion 01/2012 on the data protection reform proposals, (WP 191), 23 March 2012, p. 13-14.
12. Dit betreft niet parafrase van de tekst uit de voorgestelde verordening. Voor de letterlijke tekst wordt verwezen naar het bij deze bijdrage op p. 76 opgenomen tekstblok.
13. Vgl. art. 12, onder c, Richtlijn 95/46/EG en art. 38, eerste lid, Wbp.
14. Art. 14 van Richtlijn 95/46/EG en art. 40-41 Wbp.

hen. In veel gevallen is dat natuurlijk veel minder gemakkelijk, om niet te zeggen onmogelijk, voor elkaar te krijgen. Ook daarom ligt deze interpretatie niet voor de hand. Interessant is de toevoeging in aanhef van het eerste lid van het artikel, dat het vergeetrecht 'met name' geldt 'waar het gaat om de gegevens die door de betrokkenen beschikbaar zijn gesteld als kind'. De bepaling wil betrokkenen bescherming bieden met betrekking tot de gegevensverwerkingen waarvoor ze toestemming hebben gegeven toen ze nog geen achttien jaar¹⁵ waren, toen zij zich mogelijk nog niet volledig bewust waren van de risico's daarvan.¹⁶ Het gaat dan, veronderstel ik, vooral over activiteiten op sociale netwerken. Een wellicht onbedoeld gevolg van het uitdrukkelijk noemen van kinderen in het artikel is dat er daarmee twijfels ontstaan over de betekenis van het recht als het gaat om gegevens beschikbaar gesteld door volwassenen. De indruk kan ontstaan dat het vergeetrecht in de eerste plaats een kinderecht betreft.¹⁷

Van het verwijderrecht van het eerste lid kan gebruik worden gemaakt wanneer een van de vier, of eigenlijk vijf,¹⁸ in het eerste lid van art. 17 van de voorgestelde verordening genoemde gronden van toepassing is. Sommige liggen meer voor de hand van dan andere.

Doelbinding (art. 17, eerste lid, onder a)

...gegevens moeten worden gewist als ze niet langer nodig zijn in verband met de doeleinden waarvoor zij werden verzameld of anderszins verwerkt

Een eerste grond waarom de betrokkene verwijdering van zijn persoonsgegevens kan verlangen, en verdere verspreiding daarvan kan laten beëindigen, houdt verband met het doelbindingsvereiste. Dit betreft het vereiste dat de gegevens niet mogen worden verwerkt op een wijze die onverenigbaar is met de doeleinden waarvoor ze zijn verzameld.¹⁹ Een betrokkene kan een verwijderingsverzoek doen als zijn gegevens niet langer nodig zijn in verband met de doeleinden waarvoor zij werden verzameld of anderszins werden verwerkt.

Een voorbeeld is gemakkelijk gevonden. Iemand koopt op internetveiling een piano. Om deze transactie af te ronden verstrekt hij zijn naam- en adresgegevens, en wellicht ook een bankrekeningnummer. Als de transactie is afgerond en de piano betaald en geleverd, is er geen reden om zijn gegevens daarvoor langer te bewaren. Deze veilingdeelnemer kan dan dus de verkoper en de veilingssite verzoeken zijn gegevens te verwijderen. En deze zullen daaraan, behoudens misschien één van de hieronder (in par. 3 van deze bijdrage) nog te bespreken uitzonderingen van het derde lid, moeten voldoen.²⁰

Het is de vraag of het verwijderingsrecht in dit geval de positie van de betrokken versterkt, zoals de Commissie beoogt. Het doelbindingsvereiste is al opgenomen in de op dit moment geldende wetgeving²¹ en keert terug in de verordening.²² En ook daarop kunnen betrokkenen een beroep doen als ze gegevens willen verwijderen. Als de gegevens niet meer nodig zijn voor de verzamel- en verwerkingsdoelen, kan ook op grond van de doelbindingsbepalingen, en overigens ook op grond van andere bepalingen,²³ worden verlangd dat de verantwoordelijke de gegevens verwijdert en niet verder verspreid.²⁴

Een en ander betekent bijvoorbeeld dat een 'gratis' e-maildienst, die het verkeer van een gebruiker analyseert om hem interessante aanbiedingen te kunnen doen, de daarvoor verzamelde persoonsgegevens niet meer mag verwerken als de gebruiker de dienst opzegt. In dat geval kan deze gebruiker een verzoek doen ex art. 17, eerste lid, van de voorgestelde verordening, waarna deze gegevens moeten worden gewist. Dat zou echter op grond van het doelbindingsvereiste hoe dan ook al moeten, ook als geen verzoek daartoe is gedaan.

Ingetrokken toestemming en verstrijken bewaartermijn (art. 17, eerste lid, onder b)

...de toestemming waarop de verwerking is gebaseerd is ingetrokken, of de toegestane termijn voor opslag is verstreken, terwijl een andere grond voor de gegevensverwerking ontbreekt

Een tweede verwijderingsgrond betreft de ingetrokken toestemming en de verstreken bewaartermijn. Een betrokkene kan ook verwijdering van zijn gegevens verlangen, en het achterwege blijven van verdere verwerkingen daarvan, als hij de door hem gegeven toestemming voor de gegevensverwerking heeft ingetrokken, en ook als de bewaartermijn van deze gegevens is verstreken. In beide gevallen behoeft de verantwoordelijke echter niet aan het verwijderingsverzoek te voldoen als er sprake is van nog een andere verwerkingsgrondslag.²⁵ Als de toestemming ontbreekt of de bewaartermijn

15. Art. 4, onder (18) van de voorgestelde verordening.

16. Overw. 29 en 53 van de voorgestelde verordening (Engelstalige versie).

17. ICO, Initial analysis of the European Commission's proposals for a revised data protection legislative framework, 27 February 2012, p. 14, www.ico.gov.uk.

18. Art. 17, eerste lid, onder b, van de voorgestelde verordening noemt immers twee gronden.

19. Art. 6, tweede lid, van de voorgestelde verordening.

20. Voor wat betreft de pianoverkoper is nog wel de vraag of de verordening überhaupt van toepassing is. Op grond van art. 2, eerste lid, d, is de verordening niet van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens door een natuurlijke persoon zonder commercieel belang (in de Engelse versie 'without any gainful interest') bij de uitoefening van zijn uitsluitend persoonlijke of huishoudelijke activiteiten.

21. Art. 5, onder b, Privacyrichtlijn en art. 7 en 9, eerste lid, Wbp.

22. Art. 6, tweede lid, van de voorgestelde verordening.

23. Vgl. art. 5, onder c en e, van de voorgestelde verordening; art. 36, eerste lid, Wbp; zie ICO Initial analysis of the European Commission's proposals for a revised data protection legislative framework, 27 February 2012, p. 14, www.ico.gov.uk.

24. Vgl. art. 38, eerste lid, jo. 36, eerste lid, Wbp.

25. Afgaand op de Nederlandse vertaling van het artikel zou kunnen worden verdedigd dat de beperking in zinsnede 'terwijl een andere grond voor de verwerking van de gegevens ontbreekt' alleen betrekking heeft op het verstrijken van de toegestane termijn voor opslag, en niet op de ingetrokken toestemming. Uit de Engelse tekst, en vooral uit de voorafgaand aan deze bijzin geplaatste komma, kan worden opgemaakt dat deze beperking ook betrekking heeft op de ingetrokken toestemming.

mijn is verstreken, hoeft de verantwoordelijke derhalve niet over te gaan tot verwijdering van de gegevens als deze bijvoorbeeld nog steeds nodig zijn ter behartiging van een gerechtvaardigd belang van de verantwoordelijke en het privacybelang van de betrokkene niet op onevenredige wijze wordt aangetast.²⁶

Ook in dit geval lijkt het verwijder- en vergeetrecht de positie van betrokkenen maar in beperkte mate te versterken. Een verantwoordelijke mag hoe dan ook geen persoonsgegevens verwerken als daarvoor geen verwerkingsgrondslag meer is.²⁷ En als de voor de verwerking benodigde toestemming wordt ingetrokken is een andere verwerkingsgrondslag nodig om de gegevens te mogen verwerken. Voor het verstrijken van de bewaartermijn geldt hetzelfde. Ook dat brengt met zich dat de gegevens moeten worden verwijderd, en niet verder mogen worden verwerkt, tenzij sprake is een andere verwerkingsgrondslag die vereist dat de gegevens wel nog worden bewaard.

Een voorbeeld is een nieuwssite die e-mailalerts zendt naar een abonnee die daarvoor toestemming heeft gegeven door het aankruisen van een daartoe bestemd hokje. Als deze abonnee daarop geen prijs meer stelt en zijn toestemming intrekt, moet zijn e-mailadres uit het mailbestand worden verwijderd. Een gerechtvaardigd belang om de gegevens toch te bewaren zou zich kunnen voordoen als deze abonnee bij deze site heeft geklaagd. Om de klacht af te handelen is het e-mailadres nodig en zolang de klacht nog in behandeling is, mag het e-mailadres voor dat doel worden bewaard.

Bezwaar- of verzetsrecht (art. 17, eerste lid, onder c)

... bezwaar van betrokkene tegen de verwerking van de persoonsgegevens

Een derde grond waarom verwijdering en het achterwege blijven van verdere verwerking kan worden verlangd, doet zich voor als de betrokkene gebruik heeft gemaakt van het bezwaar- of verzetsrecht van art. 19 van de voorgestelde verordening. En, hoewel dat er niet met zoveel woorden staat, zal wel bedoeld zijn dat het moet gaan om een geval waarin de verantwoordelijke tegemoet is gekomen aan de betrokkene en vervolgens de verwerking heeft beëindigd. Anders zou alleen al het bezwaar maken ertoe leiden dat de gegevens moeten worden verwijderd.

Het gaat om de situatie waarin betrokkenen, vanwege hen betreffende bijzondere omstandigheden, bezwaar hebben gemaakt tegen verwerkingen die hun grondslag vinden in ofwel de bescherming van hun vitale belangen, dan wel de uitoefening van een of andere publiekrechtelijke taak of de behartiging van een gerechtvaardigd belang.²⁸ Als aan dit bezwaar is tegemoet komen, of moet worden gekomen, kunnen de betrokkenen verlangen dat hun gegevens worden verwijderd en niet verder worden verspreid — als het tegemoetkomen aan het bezwaar al niet sowieso zou betekenen dat de gegevens worden verwijderd.

Het zou dan bijvoorbeeld kunnen gaan om een telecom- en internetaanbieder die gegevens over het betaalgedrag van zijn abonnees verwerkt bij beslissingen over nieuwe abonnementen die deze abonnees willen aangaan. De grondslag van deze gegevensverwerking zal een gerechtvaardigd belang van deze aanbieder zijn. En dat betekent dat de abonnees, voorzover het gaat om natuurlijke personen, daartegen

bezwaar kunnen maken op gronden die verband houden met zijn bijzondere situatie.²⁹ Als de aanbieder aan dit bezwaar tegemoet komt of moet komen, kan de abonnee ook om verwijdering van deze gegevens verzoeken.

Andere gronden (art. 17, eerste lid, onder d)

...gegevensverwerking voldoet op andere gronden niet aan deze verordening

Een vierde grond waarom verwijdering van gegevens kan worden verlangd betreft het geval dat er sprake is van een gegevensverwerking die niet voldoet aan de verordening. Dit is een restgrondslag en vormt het sluitstuk op al bestaande en mogelijk nieuwe regels met betrekking tot persoonsgegevens. Als om wat voor reden dan ook de verwerking van persoonsgegevens niet is toegestaan, of niet meer is toegestaan, is het begrijpelijk dat kan worden verlangd dat deze gegevens worden verwijderd en niet verder worden verwerkt.

2.2 Op de hoogte stellen van derden (art. 17, tweede lid, eerste zin)

...redelijke maatregelen om derden die de gegevens verwerken ervan op de hoogte te stellen dat de betrokkene hun verzoekt ieder koppeling naar, of kopie of reproductie van die persoonsgegevens te wissen

In het tweede lid wordt het verwijderrecht van het eerste lid uitgewerkt, en wel voor gegevens die zijn openbaargemaakt door de verantwoordelijke of onder zijn verantwoordelijkheid. Als er sprake is van dergelijke openbaar gemaakte gegevens kan de betrokkene van de verantwoordelijke ook verlangen dat hij alle redelijke maatregelen (waaronder technische maatregelen) neemt om de derden die deze gegevens verwerken op de hoogte te stellen van zijn verzoek om verwijdering van de gegevens.

Voor een sociaal netwerk moet dit, waar het gaat om de andere gebruikers van het sociale netwerk en de adverteerders, betrekkelijk eenvoudig te realiseren zijn. Als een sociaal netwerk al niet in zo een functionaliteit voorziet, kan het niet heel moeilijk zijn om alsnog een mogelijkheid te bieden om de vrienden en andere gebruikers of adverteerders erop te wijzen dat een gebruiker heeft verzocht dat zijn gegevens worden verwijderd en niet verder worden verspreid.

Waar het gaat om anderen, die misschien niet eens bekend zijn bij de aanbieder van dit sociale netwerk, kan dat minder eenvoudig zijn. Voor een 'redelijke maatregel' moet dan wellicht worden gedacht aan een algemene bekendmaking op de website, waaruit blijkt dat de desbetreffende betrokkene een verzoek om verwijdering, en het achterwege blijven van verdere verspreiding heeft gedaan.³⁰ Echter, een derge-

26. Art. 6, eerste lid, onder f, van de voorgestelde verordening.

27. Art. 6, eerste lid, aanhef, en art. 5, onder c en e, van de voorgestelde verordening.

28. Art. 19 van de voorgestelde verordening.

29. Art. 6, eerste lid, onder f, jo. 19, eerste lid, van de voorgestelde verordening.

30. Thole suggereert een 'vergeet-mij-wel-register', zie E. Thole, 'Digitale jeugdzonden; wie wil daar niet vanaf?', *Privacy & Compliance*, 2012/1, p. 5-6.

lijke algemene bekendmaking betreft dan als zodanig weer een verwerking die misschien op grond van het eerste lid achterwege moet blijven...

Een en ander roept verschillende vragen op. Een nog onbeantwoorde vraag is *wat* 'openbaar maken' eigenlijk betekent in deze context. Als een gebruiker zijn profiel openzet voor alle gebruikers van het sociale netwerk, zal dat wel gelijk te stellen zijn met openbaar maken. Maar wat als alleen 'vrienden' kennis kunnen nemen van het profiel? En wat als het gaat om honderden of duizenden 'vrienden', of 'vrienden van vrienden'?

Een andere, allicht nog meer relevante vraag is *wie* eigenlijk de gegevens openbaar heeft gemaakt. Er wordt wel vanuit gegaan dat dit het sociale netwerk betreft.³¹ Echter, als de gebruiker ervoor kiest om zijn profiel voor iedereen of voor velen open te zetten, is er wat mij betreft ook veel voor te zeggen dat die gebruiker dan de gegevens openbaar maakt, en niet perse de aanbieder van het sociale netwerk.³²

Als het gaat om de door een verantwoordelijke openbaar gemaakte gegevens wordt er, zo blijkt uit het laatste deel van de eerste zin van het tweede lid, verondersteld dat het aan de verantwoordelijke gerichte verwijderingsverzoek ook is gericht tot de derden die de gegevens vervolgens zijn gaan verwerken. Immers, er staat dat als gevolg van deze maatregelen derden ervan op de hoogte moeten zijn gesteld

'dat een betrokkene hun [dat wil zeggen: de derden] verzoekt ieder koppeling naar, of kopie of reproductie van die persoonsgegevens te wissen.'

Het aldus veronderstelde verwijderingsverzoek, althans het verzoek om ieder koppeling naar, of kopie of reproductie van die persoonsgegevens te wissen, betekent dat deze derden zelf ook gehouden zijn de gegevens te verwijderen, dat wil zeggen: de hyperlinks ernaar te verwijderen en eventuele kopieën te wissen. Een voorwaarde zal dan wel zijn dat deze derden inderdaad bekend zijn met het verzoek van de betrokkene. De door de verantwoordelijke genomen redelijke maatregelen moeten dan hebben gewerkt en als gevolg daarvan moeten derden inderdaad bekend kunnen worden geacht met het verwijderingsverzoek.

Van belang lijkt dat de verantwoordelijke, op grond van het tweede lid, niet ervoor in hoeft te staan dat de gegevens bij derden worden verwijderd (d.w.z. dat links en kopieën worden gewist) maar slechts dat er is voorzien in redelijke maatregelen om deze derden op de hoogte te stellen van het verwijderingsverzoek, althans van het verzoek dat wordt verondersteld te zijn gedaan aan deze derden. Deze derden zijn dan zelf, naar ik aanneem, op grond van het eerste lid gehouden deze gegevens te verwijderen en verdere verspreiding ervan te voorkomen.

Een voorbeeld betreft een zestienjarige die op zijn Facebook-pagina een compromitterende foto van zichzelf plaatst (wild feestje, dronken, zoenen enz.) en daarvan later spijt krijgt. Hij kan de foto van zijn eigen pagina verwijderen, maar inmiddels blijken zijn vrienden op hun eigen openbare pagina's de foto te hebben overgenomen. Wat nu als deze vrienden, ondanks zijn klemmend verzoek, geen aanleiding zien om de foto te verwijderen, of wat als deze vrienden niet meer te vinden zijn? Het lijkt er dan op dat Facebook niet zozeer gehouden is de gegevens bij deze derden zelf te verwijderen, maar hooguit om deze 'vrienden' ervan op de hoogte te stellen dat de zestienjarige hen het verzoek doet de

foto, en eventuele links daarnaar, te verwijderen. Vervolgens kunnen deze vrienden gehouden zijn de foto te verwijderen van hun eigen pagina's.³³

Een andere relevante vraag is of de verordening eigenlijk wel van toepassing is op de gegevensverwerkingen door de gebruikers van sociale netwerken. Immers, van de toepassing van de verordening zijn uitgesloten de verwerkingen door natuurlijke personen zonder commercieel belang ('without any gainful interest') bij de uitoefening van hun uitsluitend persoonlijke of huishoudelijke activiteiten.³⁴ Volgens privacytoezichthouders is daarvan sprake als 'een duidelijk bepaalde groep van personen' van de gegevens kan kennisnemen.³⁵ Aan dat criterium zullen veel gebruikers van een sociaal netwerk, namelijk die hun profiel niet voor iedereen hebben opengezet, betrekkelijk gemakkelijk kunnen voldoen. Maar dat lijkt dan weer niet goed te rijmen met het uitgangspunt dat door het vergeetrecht vooral (minderjarige) gebruikers van sociale netwerken moeten worden beschermd...

2.3 Verantwoordelijk voor openbaarmaking door derden (art. 17, tweede lid, tweede zin)

...wanneer de verantwoordelijke toestemming heeft gegeven voor openbaarmaking van persoonsgegevens door een derde, wordt de verantwoordelijke voor die openbaarmaking verantwoordelijk geacht

Een bijzondere situatie doet zich voor, zo blijkt uit de laatste volzin van het tweede lid, als de verantwoordelijke toestemming heeft gegeven voor openbaarmaking van persoonsgegevens door een derde. In dat geval, zo blijkt uit de laatste zin van dit tweede lid, wordt hij ook daarvoor verant-

31. Vgl. P. Fleischer, 'Foggy thinking about the Right to Oblivion', 9 March 2011, peterfleischer.blogspot.com; J. Rosen, 'The Right to be Forgotten', Stan. L. Rev. Online 88, 13 February 2012, p. 88.
32. Enige steun voor dit standpunt kan worden ontleend aan de Art. 29 Working Party Opinion 1/2010 on the concepts of 'controller' and 'processor', (WP 169) 16 February 2010, p. 10, waarin onder verwijzing naar overw. 47 van Richtlijn 95/46/EG wordt gesteld dat het enkele doorgeven van een bericht niet leidt tot verantwoordelijkheid met betrekking tot de persoonsgegevens in dat bericht; het komt mij niet onverdedigbaar voor dat hetzelfde kan worden gezegd met betrekking tot het enkel aanbieden van een platform waarop de gebruiker persoonsgegevens bekend kan maken.
33. Zie daarover P. Fleischer, 'Foggy thinking about the Right to Oblivion', 9 March 2011, peterfleischer.blogspot.com; J. Rosen, 'The Right to be Forgotten', Stan. L. Rev. Online 88, 13 February 2012, p. 88, alsmede Art. 29 DP Working Party, Opinion 01/2012 on the data protection reform proposals, 23 March 2012.
34. Art. 2, eerste lid, onder d, van de voorgestelde verordening.
35. CBP Richtsnoeren voor publicatie van persoonsgegevens op internet, Den Haag december 2007, p. 12-13; zie ook: Art. 29 DP Working Party, Opinion 1/2010 on the Concepts of 'Controller' and 'Processor', 2010; daarover B-J. Koops, 'Forgetting Footprints, Shunning Shadows. A Critical Analysis of the Right to be Forgotten', Scripted, Volume 8, Issue 3, December 2011, p. 237-238.

woordelijk geacht. En dat betekent dat hij ook ervoor moet zorgdragen dat deze, met zijn toestemming door derden openbaargemaakte gegevens worden gewist en niet verder worden verspreid of openbaar worden gemaakt. Het is niet helemaal duidelijk wat voor gevallen de Commissie daarbij voor ogen had.³⁶ Misschien valt te denken aan iemand die een grappig filmpje³⁷ over derden uploadt naar een videoplatform (zeg: YouTube) en vervolgens via de aanvaarding van de gebruiksvoorwaarden³⁸ heeft toegestaan dat dit filmpje elders kan worden bekeken. In dat geval zou degene die het filmpje heeft geüpload, en mogelijk ook de videowebsite, verantwoordelijk kunnen worden gehouden voor de openbaarmaking van dat filmpje door derden. De mogelijke gevolgen van deze uitgebreide verantwoordelijkheid lijken niet goed doordacht. Is het haalbaar of wenselijk dat degene die een filmpje uploadt daarmee verantwoordelijk wordt voor alle anderen die dit vervolgens 'embedden' op eigen websites, profielpagina's enzovoorts?

3. Uitzonderingen (art. 17, derde en vierde lid)

Het recht om te worden vergeten betreft dus een recht op verwijdering van gegevens, en het achterwege blijven van de verdere verspreiding ervan (eerste lid), alsmede een recht op grond waarvan derden op de hoogte moeten worden gesteld van openbaar gemaakte gegevens, waarna ook deze derden verondersteld worden gehouden te zijn om over te gaan tot verwijdering van de gegevens (tweede lid). De implicaties ervan kunnen vergaand zijn. Daarom zijn de uitzonderingen van het derde en het vierde lid van belang. Op grond daarvan hoeven de persoonsgegevens ten aanzien waarvan een verwijderingsverzoek is gedaan, of wordt verondersteld te zijn gedaan, toch niet te worden verwijderd.

3.1 Vrijheid van meningsuiting (art. 17, derde lid, onder a.)

...gegevens niet wissen voor zover het nodig is voor de uitoefening van het recht op vrijheid van meningsuiting

De eerste uitzondering betreft de vrijheid van meningsuiting. De verantwoordelijke is niet gehouden de gegevens te wissen als de gegevens nodig zijn voor de uitoefening van het recht op vrijheid van meningsuiting. Deze uitzondering verwijst naar de regeling van art. 80 van de voorgestelde verordening. Daarin staat dat lidstaten in hun nationale wetgeving mogen (of eigenlijk: moeten) voorzien in uitzonderingen op en afwijkingen van de verordening, voorzover het gaat om de verwerking van persoonsgegevens voor uitsluitend journalistieke of voor artistieke en literaire doeleinden. Ook in de huidige wetgeving is voorzien in deze uitzondering.³⁹ Over de uitleg daarvan lopen de opvattingen uiteen. In zijn inmiddels niet meer actuele Richtsnoeren voor publicatie van persoonsgegevens op internet knoopt onze eigen nationale privacytoezichthouder aan bij de strenge criteria ontwikkeld door de Raad voor de Journalistiek.⁴⁰ Volgens het Europees Hof van Justitie moet evenwel het begrip 'journalistiek' ruimer worden uitgelegd. Dit om rekening te houden met het belang dat de vrijheid van meningsuiting in elke democratische samenleving toekomt. Volgens het Hof is er sprake van journalistieke activiteiten, als deze

'de bekendmaking aan het publiek van informatie, meningen of ideeën tot doel hebben'⁴¹

De gegevensverwerkingen door nieuwssites, zoals die van Volkskrant, NRC en Nu.nl, vallen daarmee al snel buiten werking van het vergeetrecht. Althans, voorzover het gaat om hun primaire taak als 'public watchdog' maar misschien niet zozeer voor daarvan afgeleide taken, zoals het beschikbaar maken van een archief.⁴² Uitgaand van de door het Hof ontwikkelde criteria zullen ook blogs met een minder opzichtig journalistiek, artistiek of literair karakter (zeg: Ius Mentis of Jurel) ook buiten de reikwijdte van het vergeetrecht te brengen zijn.

De vraag is of dit ook zonder meer geldt voor uitingen op sociale netwerken, videosites, microblogs en dergelijke, waar persoonsgegevens worden verwerkt voor vaak minder gemakkelijk te kwalificeren doeleinden. Een in termen van de vrijheid van meningsuiting serieus te nemen consequentie is dat het vergeetrecht veel meer dan thans voorwaarden stelt aan openbaarmaking. Er kan van degenen die informatie over natuurlijk personen openbaar maken, en eventueel ook van degenen die dit mogelijk maken, worden verlangd dat zij aantonen dat de openbaarmaking nodig is. Twitteraars, en eventueel dus ook Twitter, moeten dan aantonen dat tweets over andere personen noodzakelijk zijn om journalistieke redenen, en dat op straffe van niet geringe boetes. Het is niet vergezocht om daarin een ingrijpende beperking te zien van de vrijheid van meningsuiting, al was het maar omdat deze boetes wellicht weer nodig zijn om de handhaving van het vergeetrecht te bekostigen...⁴³

In de context van internet zal vaak een beroep worden gedaan op deze uitzondering in verband met de vrijheid van meningsuiting. Veel zal dus afhangen van de criteria die nationale wetgevers daarvoor nog moeten ontwikkelen. En, gegeven de uiteenlopende opvattingen in verschillende lidstaten, zou het zomaar kunnen zijn dat in het Verenigd Koninkrijk of Finland veel meer mogelijk blijkt te zijn dan in Frankrijk of Nederland. Wat dat betreft moet er dus niet te

36. Vgl. ICO Initial analysis of the European Commission's proposals for a revised data protection legislative framework, 27 February 2012, p. 14, www.ico.gov.uk.

37. Zoals: 'Charly bit me' op <http://youtu.be/CrIV8um4ros>.

38. Vgl. art. 4 t/m 6 van Youtube Terms of Service.

39. Art. 9 Richtlijn 95/46/EG en art. 3 Wbp.

40. CBP, Richtsnoeren voor publicatiepersoonsgegevens op internet, Den Haag december 2007, p. 43-44.

41. HvJEG 16 december 2008, Markkinapörssi, C-73/07 met annotatie H. De Vries in *IR* 2009/2, p. 48-50.

42. Vgl. EHRM 10 maart 2009 (Times Newspapers Limited v the United Kingdom), r.o. 45; ABRvS 8 september 2010 *L/JN* BN6172; C. De Terwangne 'Internet Privacy and the Right to Be Forgotten/Right to Oblivion, IDP 2012 par. 2.2.2 http://idp.uoc.edu/ojs/index.php/idp/article/view/n13-terwangne_esp/n13-terwangne_eng.

43. In haar speech van 3 mei jl. deed eurocommissaris Reding de suggestie dat de op grond van de verordening op te leggen boeten een belangrijke nieuwe inkomstenbron ('quite substantial revenues') kunnen worden voor lidstaten, aldus V. Reding, Strong and independent data protection authorities: the bedrock of the EU's data protection reform (ref. SPEECH/12/316), 3 May 2012.

veel worden verwacht van de door de Commissie beoogde verdergaande harmonisatie en vermindering van de fragmentatie van privacy-normen in de lidstaten.⁴⁴

3.2 Volksgezondheid (art. 17, derde lid, onder b)

...niet wissen voor zover persoonsgegevens nodig zijn om redenen van algemeen belang op het gebied van de volksgezondheid

De verantwoordelijke is evenmin gehouden gegevens te verwijderen als deze nodig zijn om redenen van algemeen belang op het gebied van de volksgezondheid. Deze uitzondering bouwt voort op de regels voor de verwerking van gezondheidsgegevens van art. 81, eerste lid, onder b en c, van de voorgestelde verordening. Het gaat dan allereerst om gegevensverwerkingen die nodig zijn om redenen van openbaar belang op het gebied van volksgezondheid, denk aan de bescherming tegen ernstige grensoverschrijdende bedreigingen voor de gezondheid of het garanderen van de kwaliteits- en veiligheidsnormen voor geneesmiddelen en medische hulpmiddelen. Verder gaat het om gegevensverwerkingen die nodig zijn om 'andere redenen van openbaar belang op gebieden als sociale bescherming'. Een voorbeeld daarvan betreft het waarborgen van de kwaliteit en de efficiency van procedures in het kader van de zorgverzekeringen.

Voor het internet lijkt deze uitzondering op het vergeetrecht niet erg relevant. Ik kan in elk geval geen goed voorbeeld bedenken waarbij gegevens in de context van internet niet zouden behoeven te worden verwijderd om dergelijke volksgezondheidsredenen. Of het moet misschien een verzoek zijn om over te gaan tot verwijdering van gegevens uit een (vooral nog gelukkig denkbeeldig) openbaar register van patiënten die lijden aan een en of andere besmettelijke ziekte.

3.3 Historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden (art. 17, derde lid, onder c)

...niet wissen voor zover persoonsgegevens nodig zijn voor historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden

Een derde reden waarom de verantwoordelijke niet hoeft te voldoen aan een verwijderingsverzoek betreft gegevens die voor historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden worden verwerkt. Er moet dan wel aan twee voorwaarden zijn voldaan. In de eerste plaats mogen deze doeleinden niet op een andere manier, dus zonder de persoonsgegevens, kunnen worden bereikt. Verder wordt vereist dat de gegevens waarmee de betrokkene kan worden geïdentificeerd zomogelijk gescheiden worden bewaard van andere informatie.

Waar het gaat om het publiceren van onderzoeksresultaten geldt dat de desbetreffende onderzoeksinstellingen alleen persoonsgegevens in hun publicaties mogen opnemen met toestemming van de betrokkenen of als de betrokkene de gegevens zelf heeft bekendgemaakt. Anders is publicatie van de persoonsgegevens alleen toegestaan als dat nodig is om de onderzoeksresultaten te presenteren of het onderzoek te vergemakkelijken. Er geldt dan wel dat er een belangenafweging moet hebben plaatsgevonden waarin de belangen

van de betrokkenen zijn afgewogen tegen die bij de publicatie van hun gegevens.

Op internet zal deze uitzondering ongetwijfeld betekenis hebben voor onderzoeksinstellingen, universiteiten en individuele onderzoekers. Als ik het goed zie zal voor hen de uitzondering van de gegeven toestemming minder bruikbaar zijn. Dit omdat het intrekken van de toestemming niet alleen betekent dat deze uitzondering niet van toepassing is, maar ook omdat nou juist dat een van de gronden betreft die een beroep op het vergeetrecht mogelijk maakt (art. 17, eerste lid, onder a, van de voorgestelde verordening).

3.4 Wettelijke verplichtingen (art. 17, derde lid, onder d)

...niet wissen voor zover persoonsgegevens nodig zijn ter voldoening aan wettelijke bewaarplichten

Vanzelfsprekend behoeft de verantwoordelijke niet te voldoen aan een verwijderingsverzoek als hij op grond van een wettelijke verplichting is gehouden de gegevens te bewaren. Interessant is dat de verordening aan deze wettelijke verplichting inhoudelijke eisen stelt. Deze moet, in de woorden van de verordening, beantwoorden aan een doelstelling van algemeen belang en tegelijkertijd de wezenlijke inhoud van het recht op de bescherming van persoonsgegevens eerbiedigen, alsmede evenredig zijn aan het nagestreefde rechtmatige doel.

Op grond van de telecomwetgeving zijn internetaanbieders verplicht internetgebruiksgegevens (d.w.z. 'verkeersgegevens') van hun abonnees zes maanden te bewaren ten behoeve van de opsporing, vervolging en opsporing van ernstige criminaliteit.⁴⁵ Aan een verzoek om verwijdering van deze gegevens hoeven zij daarom geen gehoor te geven, tenzij op enig moment zou komen vast te staan dat deze wetgeving niet voldoet aan de daaraan gestelde eisen – iets wat in andere verschillende andere lidstaten trouwens al eens in rechte is vastgesteld.⁴⁶

3.5 Bewijsdoeleinden, procedures enz. (art. 17, derde lid onder e, jo. vierde lid)

...niet wissen voor zover de persoonsgegevens nodig zijn om de juistheid van de gegevens te controleren, ten behoeve van bewijsvoering, dataportabiliteit etc.

Er is nog een aantal situaties waarin de verantwoordelijke niet hoeft te voldoen aan een verzoek om verwijdering van persoonsgegevens. Als het gaat om bewijsdoeleinden en om gegevens waarvan de juistheid wordt betwist, kan worden volstaan met het beperken van de gegevensverwerking. Waarschijnlijk wordt daarmee bedoeld dat de verwerking van de gegevens wordt beperkt tot dat wat nodig is voor die

44. Vgl. toelichting p. 2 en 4-5 Overw. 7 en de Legislative Financial Statement, par. 1.4.1, en 1.5.1-1.5.2 bij de voorgestelde verordening.

45. Art. 13.2a Telecommunicatiewet en Richtlijn 2006/24/EG.

46. Zie daarover in dit tijdschrift Zwenne & Simons, 'Duitse bewaarplicht ongrondwettig. En in Nederland?', *IR* 2010, p. 87-94.

bewijsdoeleinden of het controleren van de juistheid van de gegevens.

Andere situaties betreffen het geval waarin de betrokkene niet verzoekt om verwijdering van de gegevens, alsmede het geval waarin de betrokkene de gegevens wil overzetten naar een andere aanbieder op grond van het zogeheten dataportabiliteitsrecht. Ook dan hoeven de gegevens niet te worden verwijderd.⁴⁷

4. Ter afsluiting

In zijn initiële analyse van de voorgestelde verordening typeert de Engelse toezichhouder met gevoel voor understatement het vergeetrecht als...

‘...one of the more interesting parts of the Regulation. Its implications for the information society need thinking through carefully – as does the challenge of making this right work in practice.’

Ik kan het daarmee niet oneens zijn. Het vergeetrecht is interessant en inderdaad nog lang niet voldoende doordacht, en het hanteerbaar maken ervan is een uitdaging. Weliswaar is het veel minder vernieuwend dan wel wordt gevreesd, of door sommigen wordt gehoopt. Toch zijn er nog veel onzekerheden en onduidelijkheden. Er moet nog veel worden opgehelderd. Het kan haast niet anders dat dit wordt gedaan door middel van lagere regelgeving van de Commissie of nationale wetgevers. Daarmee lijkt afbreuk te worden gedaan aan belangrijke doelstellingen van de verordening, zoals het verminderen van de gefragmenteerde normstelling en toch ook het voorkomen van overregulering en ‘red tape’.⁴⁸ Ik verwacht dat de werking van het vergeetrecht daardoor eerder beperkter dan uitgebreider wordt. En dit niet alleen vanwege de praktische bezwaren ervan, maar meer nog omdat het de betekenis van de vrijheid van meningsuiting letterlijk reduceert tot die van een uitzondering op het recht op de bescherming van persoonsgegevens en de persoonlijke levenssfeer — een zorg die in veel commentaren op het vergeetrecht in uiteenlopende bewoordingen terugkomt.⁴⁹ Een praktische, maar daarmee misschien niet minder belangrijke reden om de reikwijdte van het vergeetrecht te beperken, en het aldus hanteerbaar te maken, ligt in de handhaving ervan. Op de niet-eerbiediging van het vergeetrecht staat een boete van maximaal een half miljoen euro of 1 procent van de wereldwijde omzet.⁵⁰ Echter, om dergelijke boetes te kunnen opleggen is nodig dat verantwoordelijken zich een duidelijk beeld kunnen vormen van wat van hen wordt verlangd. Op dit moment is dat, gegeven alle onzekerheden over het recht, nog niet goed mogelijk. Er is daarmee een serieus te nemen risico dat de rechter op enig moment tot het oordeel komt dat deze boetes niet in stand kunnen blijven.⁵¹

Er valt nog veel meer te zeggen over het vergeetrecht en dat zal ongetwijfeld nog worden gedaan. Ik volsta op deze plaats met de opmerking dat de aanduiding ‘het recht om te worden vergeten’ weliswaar tot de verbeelding spreekt maar iets suggereert wat het niet kan bieden. Al zou ik het willen, ik heb er geen aanspraak op dat u mij vergeet. En u heeft dat evenmin ten opzichte van mij.⁵² Er is geen sprake van een recht om weer met een schone lei te kunnen beginnen en evenmin van een recht om de eigen persoonlijke geschiedenis van begin tot eind te herschrijven.⁵³ De terminologie wekt verwachtingen die niet kunnen worden waargemaakt.

En dat is niet iets wat wetgeving om allerlei redenen niet moet doen. Een minder ambitieuze aanduiding ligt voor de hand. Waarom niet gewoon spreken van een ‘verwijderrecht’ of een ‘uitwisrecht’?

Aan de Nederlandse vertaling van de verordening mag ten slotte wel wat meer aandacht worden besteed.

Op deze tekst is een Creative Commons Licentie (by-nc-nd 2.5 Netherlands) van toepassing. Zie voor gebruiksvoorwaarden:
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/nl>

47. Art. 18, tweede lid, van de voorgestelde verordening.
48. P. Traung, ‘The Proposed New EU General Data Protection Regulation’ *CRi* 2/2012. p. 33-49.
49. J. Hoboken, ‘9 Reasons Why a ‘Right to be Forgotten’ is Really Wrong’, 8 December 2011 «www.jorisvanhoboken.nl»; P. Fleischer, ‘Foggy thinking about the Right to Oblivion’, 9 March 2011 «peterfleischer.blogspot.com».
50. Art. 79, vijfde lid, onder c, van de voorgestelde verordening.
51. Zie bijv. EHRM 25 mei 1993, ECRM Series A, Vol. 260; zie in een iets andere context ook G-J. Zwenne, ‘Regulering van IP-adressen (en andere mogelijke identifiers)’, *IR* 2011/2, p. 42.
52. Een echte ‘vergeetrecht’ veronderstelt middelen om herinneringen letterlijk uit ons geheugen te wissen. Dit is niet perse onmogelijk. Er wordt gewerkt aan vergeetpil. De verwachting is echter dat deze niet voor het einde van dit decennium het stadium van clinical trials zal kunnen bereiken — als de ontwikkeling niet al veel eerder wordt stopgezet om ethische redenen. Zie J. Lehrer, ‘The Forgetting Pil’, *Wired*, March 2012.
53. B-J. Koops, ‘Forgetting Footprints, Shunning Shadows. A Critical Analysis of the Right to be Forgotten’, *Scripted*, Volume 8, Issue 3, December 2011.

Artikel 17

Recht om te worden vergeten en om gegevens te laten wissen

1. De betrokkene heeft er recht op dat de voor de verwerking verantwoordelijke ervoor zorgt dat hem betreffende gegevens worden gewist en de verdere verspreiding van dergelijke gegevens achterwege blijft, met name waar het gaat om persoonsgegevens die door de betrokkene als kind beschikbaar zijn gesteld, wanneer een van de volgende gronden van toepassing is
 - (a) de gegevens zijn niet langer nodig in verband met de doeleinden waarvoor zij werden verzameld of anderszins verwerkt;
 - (b) de betrokkene trekt de toestemming waarop de verwerking overeenkomstig artikel 6, lid 1, onder a), is gebaseerd, in of de toegestane termijn voor opslag is verstreken terwijl een andere grond voor de verwerking van de gegevens ontbreekt;
 - (c) de betrokkene maakt bezwaar tegen de verwerking van de persoonsgegevens overeenkomstig artikel 19;
 - (d) de verwerking van de gegevens voldoet op andere gronden niet aan deze verordening.
2. Wanneer de in lid 1 bedoelde voor de verwerking verantwoordelijke de persoonsgegevens openbaar heeft gemaakt, neemt hij alle redelijke maatregelen, waaronder technische maatregelen, ten aanzien van de gegevens die onder zijn verantwoordelijkheid openbaar zijn gemaakt, teneinde derden die deze gegevens verwerken ervan op de hoogte te stellen dat een betrokkene hun verzoekt ieder koppeling naar, of kopie of reproductie van die persoonsgegevens te wissen.

Wanneer de voor de verwerking verantwoordelijke toestemming heeft gegeven voor openbaarmaking van persoonsgegevens door een derde, wordt de voor de verwerking verantwoordelijke voor die openbaarmaking verantwoordelijk geacht.
3. De voor de verwerking verantwoordelijke gaat onverwijld tot het wissen over, zij het niet voor zover het nodig is de persoonsgegevens te bewaren:
 - (a) voor de uitoefening van het recht op vrijheid van meningsuiting overeenkomstig artikel 80;
 - (b) om redenen van algemeen belang op het gebied van de volksgezondheid overeenkomstig artikel 81;
 - (c) voor historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden overeenkomstig artikel 83;
 - (d) ter voldoening aan een wettelijke verplichting tot bewaring van de persoonsgegevens op grond van EU-wetgeving of de wetgeving van de lidstaat waaraan de voor de verwerking verantwoordelijke onderworpen is; de nationale wetgeving moet beantwoorden aan een doelstelling van algemeen belang, de wezenlijke inhoud van het recht op de bescherming van persoonsgegevens eerbiedigen en evenredig zijn aan het nagestreefde rechtmatige doel.
 - (e) in de in lid 4 bedoelde gevallen.
4. De voor de verwerking verantwoordelijke beperkt de verwerking van persoonsgegevens in plaats van deze te wissen wanneer:
 - (a) de juistheid ervan door de betrokkene wordt betwist, gedurende een periode die de voor de verwerking verantwoordelijke in staat stelt de juistheid van de gegevens te controleren;
 - (b) de voor de verwerking verantwoordelijke de persoonsgegevens niet langer voor de uitvoering van zijn taken nodig heeft, maar die gegevens nog moeten worden bewaard ten behoeve van bewijsvoering;
 - (c) de verwerking ervan onrechtmatig is en de betrokkene zich tegen het wissen ervan verzet en in de plaats daarvan om beperking van het gebruik ervan verzoekt;
 - (d) de betrokkene verzoekt om doorgifte van de persoonsgegevens naar een ander geautomatiseerd verwerkingsstelsel overeenkomstig artikel 18, lid 2.
5. De in lid 4 bedoelde persoonsgegevens worden, afgezien van de opslag ervan, slechts verwerkt ten behoeve van bewijsvoering of met toestemming van de betrokkene of ter bescherming van de rechten van een andere natuurlijke of rechtspersoon of voor een doelstelling van algemeen belang.
6. Wanneer de verwerking van persoonsgegevens op grond van artikel 4 is beperkt, informeert de voor de verwerking verantwoordelijke de betrokkene alvorens de beperking inzake de verwerking op te heffen.
7. De voor de verwerking verantwoordelijke stelt mechanismen vast om ervoor te zorgen dat de termijnen die zijn vastgesteld voor het wissen van persoonsgegevens en/of voor de periodieke beoordeling van de noodzaak van de opslag van de gegevens, in acht worden genomen.
8. Wanneer de persoonsgegevens worden gewist, verwerkt de voor de verwerking verantwoordelijke deze gegevens niet anderszins.
9. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 86 gedelegeerde handelingen vast te stellen met het oog op de nadere invulling van:
 - (a) de criteria en de vereisten voor de toepassing van lid 1 met betrekking tot specifieke sectoren en in specifieke situaties op het gebied van gegevensverwerking.
 - (b) de voorwaarden voor het verwijderen van koppelingen naar, kopieën of reproducties van persoonsgegevens uit algemeen beschikbare communicatiediensten als bedoeld in lid 2;
 - (c) de criteria en voorwaarden voor het beperken van de verwerking van persoonsgegevens als bedoeld in lid 4.